

Szeged újjáépítője Milyen változások lesznek a nyugdírendszerben?

Még nincs száz éve, hogy ország s világ rendült meg Szeged katasztrófáján. 1879. március 12-én, szerdán éjjel után a 98. számú vasúti őrházban belül a töltésen épített gyúlgát 25 öl hosszúságban beszakadt, s az árvíz a városa zúdult. A város pusztulásáról Mikszáth Kálmán így ír: „... Mint a kigyó, sziszegve, mászva jött az óriási áradat, elfoglalva a völgyeket, aztán a dombokat. ... Egy tenger, mely néhány pillanat alatt megsokszorozta magát dagadásában, mely lopva jött, mint az orgyilkos és sebesebben, mint az aggodalom. És egyszerre jött minden ponton. Nem lehetett előle kitérni sehol.” Az előtört városrészeket volt 4103 házból csupán 86 maradt lakható, a keletkezett kár közel 11 millió forint (akkori értékben kifejezve).

A bajba jutott városnak hamarosan segítői támadtak a határokon belül s azokon túl is. Tisza Lajos királyi biztos vezetésével megindult Szeged újjáépítése, s ennek műszaki vezetésével a városrendezés akkori hazai szaktekintélyét, Lechner Lajost bízták meg. A szorgalmas munka, melynek irányításán éjt nappalá téve dolgozott, három év alatt meghozta eredményét: a szerény, provinciális településből metropolis jellegű alkotás jött létre.

Lechner Lajos 46 éves volt, mikor Szegedre érkezett. Budán született 1833. február 8-án, édesapja az ottani Baudirectie hivatalnok volt. Középiskolai tanulmányait Budán és Pesten végezte, majd félbeszakítva azokat, 1849-ben a szabadságharcosok sorába lépett, részt vett Buda ostromában, és a visszavonulókál egészen Világosig kitartott. A szabadságharc leverése után egy ideig bankban dolgozott, majd beiratkozott a Műegyetemre. A mérnöki oklevél megszerzése után a Baudirectie szolgálatába lépett, ahol olyan kiváló mesterektől tanulta meg a gyakorlati munkát, mint Reiter Ferenc és Mihálik János. Ezt követően öt évig dolgozott a Felső-Bodrog szabályozásán. Szakmai felkészültségében tanúsított eredményei és vasszorgalma folytán, külföldi tanulmányútra küldték, és bejárta csaknem egész Európát, tanulmányozta a modern városépítkezést, különösen sokat időzve Párizsban, ahol a körutas és sugárutas városrendezés ragadta meg figyelmét. Hazatérte után részt vett a főváros rendezésére kiírt nemzetközi pályázaton, amelyen tíz versenytársát megelőzve, ő nyerte el a tízezer forintos első díjat. Az 1873-ban, a főváros végleges csatornázására kiírt pályázaton is megnyerte az első díjat, és a tényleges csatornázás később az ő alapfelvetésénél szerinte valósult meg. Terveit követve építették ki a Nagy-körutat és a Sugárutat (ma Népköztársaság útja).

Munkásságának legmaradandóbb értéke az elpusztult Szeged újjáépítési terve. A külön bizottsággal 1879 júniusában érkezett a városba, és októberre már kész terveket mutatott be, amelyekben bölcs előrelátással évtizedekre előre számolt a város fejlődésével. Az elfogadott és megvalósított terv hat részfeladattal megoldásra épült. Kidolgozta a város területének a későbbi árvizekkel szembeni védelmét. A várost kör- és sugárutakra építette. Megalkotta azokat a változtatásokat, amelyek a kereske-

Lechner Lajos, Szeged újjáépítője 75 évvel ezelőit hunyt el. Ma, szombaton délből Szeged megyei város tanácsa, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének Csongrád megyei szervezete és a Magyar Építőművészek Szövetsége emléktábla avatásával emlékezik meg a kiváló mérnök munkásságáról.

delem, a közlekedés és a forgalom érdekében valósultak meg. Megadta a szükséges egészségügyi építkezések és intézkedések sorrendjét. Részletesen kidolgozta a középületek és közterek kialakításának rendjét, és mindezek mellett nem feledkezett meg a korabeli esztétikai követelmények betartásáról sem. A terv alapján született meg az 1880. évi XVII. törvénycikk, amely a város újjáépítéséről és az erre szükséges

penzeszközök viseléséről intézkedett. E törvény az elkövetkező középítkezések és munkálatok kivitelezését rendelte el: a tiszai rakpart, az állandó tiszai híd, két körút, négy nagy sugárút, három kis sugárút, közterek, laktanya a Mars (ma Marx) téren, két falazott főcsatorna, a vár lebontása és az újjáépítési terv kivitelezéséhez szükséges kisajátítások elvégzése.

Lechner Lajos 1884. július 15-én búcsúzott el a várostól, amikor a miniszteri kirendeltség műszaki osztályának munkáját befejeztek tekinthették. Eltávozására előtt a város közgyűlése, az újjáépítésben szerzett érdemei elismeréseként a város díszpolgárává választotta.

A fővárosba való visszatérte után 1886-tól a budapesti mérnöki hivatal vezetésére kapott megbízást; s közvetlen irányította a főváros vízellátásának és csatornázási rendszerének kiépítését. Legjobb szakirodalmi munkáit ekkor írta: az 1885-ben megjelentetett „Egészséges építkezés városokban és községekben” címűt, valamint az 1891-ben „Szeged újjáépítése” címmel, számos műszaki rajz kíséretében kiadott monográfiát.

Munkásságát itthon és külföldön egyaránt elismerték, számos tudományos és állami kitüntetésben részesítették, többek között a francia becslérend, az olasz koronarend, a francia „Instruction publique” tisztje címetek viselte. A sok munka, pihenést alig ismerő szorgalma egészségét felőrölte, és 1897. november 18-án hosszas betegség után elhunyt.

Halálának 75. évfordulóján fennmaradt művere emlékeztünk; három év alatt alkotta újjá azt, amit a vízözön lerombolt.

BÁTYAI JENŐ

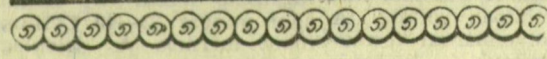
Zsiguli-szerviz

Az AFIT 3. számú Autójavító Vállalat Budapesten, a BM volt Miskolci utcai javítótelepén rendezte be az ország legnagyobb márkaszervizét. A Zsiguli javítóüzemet pénteken Kovács Béla, az AFIT vezérigazgatója avatta fel. Az 1600

négyzetméteres javítócsarnokkal, munkafelveteli és hibamegállapító-helyekkel, modern kisépekkel és szovjet célszerszámokkal ellátott, a Zsiguli-gyárban kiképzett szakemberekkel dolgozó új üzem évi 35-40 000 gépkocsi javítására alkalmas.

BERCZELI A. KÁROLY

Hullámsír

121. Már az asszony szökésével is folt esett „férji becsületén”, de őt még az a szégyen is érte, hogy a saját portáján összeverték, sőt a fához kötötték, s ennek híre órák alatt elterjedt a tanyavilágban. Már aznap este erről beszéltek a kocsmában, jól kikerekítve, s megjegyzésekkel megfűszerezve, erről az udvarokban, erről az istállóban, még a csöndes juhászok is. Mindenkori. A szomszéd fiúcska valóban odament akkor vasárnap, s mikor látta a fához kötött embert, először tévovázolt, hogy mit tegyen, de Sándor durván ráüvöltött:

— Mit bámulsz, te állat, Mönj a konyhába, hozz egy kést és vágd el ezt a kötelet. Aztán befogd a potfád, mert kinyíftalak.

A fiúcska féltékeny teljesítette a parancsot, de mihelyt Sándor fölegyenesedett, s kissé inogva lépett egyet, már rohant is haza, mert elborzadt még a nézésétől is.

Sándor törölgette a vért az arcáról, s olyan veszett hangulatban volt, hogy a legszívesebben azonnal elment volna Bitéékhez, hogy azt az incomfincom fiskálisemetét megkésélje, de tudta, hogy ez nem célravezető, aztán meg a vízemberek valóban úgy összetartanak, hogyha bárki közülük észreveszi az ő közeledését, mind ott terem, s akkor nehezen menekül meg eleve. Az a rohadt Matyi megmondta, hogy a Boszorkányzsinórnél fogják ki a hullát, ha kifőve, mert lehet, hogy kötelet akasztanak a nyakába valami nehezéssel, s akkor ki tudja meddig bomlik, nuffed, míg a víz valahol felveti. De a bosszú mérge forrt benne, öklét feszítette, majd szétrohant a dühtől, s volt pillanat, hogy a saját pusztulását se bánta volna, ha Bíte Gáboron kitölthette volna hárságát, mert a kérését kereste, amit Matyi meséire elhajított, aztán fejsze után nézett, s még mindig az udvaron ténfergett tanácstalanul, néha-néha

Öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadékokra vonatkozó rendelkezések

Mindekét házastárs jogviszonya öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadékra: a jelenlegi rendelkezések szerint az együttélő házastársak közül csak az egyik házastárs kaphat járadékot. Ha az egyik házastárs már járadékot kap, a másik részére nem lehet megállapítani sem öregségi, sem munkaképtelenségi járadékot.

A különélő házastársak mindegyike kaphat öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadékot, de csak akkor, ha — legalább 5 éve külön élnek, vagy — különélésük a termelőszövetkezetbe történt belépésük időpontjában fennállott, és vagyoni beviteli kötelezettségüknek is külön-külön tettek eleget.

Az új rendelkezések lehetővé teszik, hogy az együttélő házastársak mindegyike kaphasson öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadékot, feltéve, hogy a járadékra jogosultság feltételei mindkét házastárs esetében külön-külön fennállnak. Az együttélő házastársak közül azonban csak a járadék felét kaphatja meg, vagyis

1973-ban 158,— Ft-ot az, akinek a járadékra jogosultságát később állapítják meg. A különélő házastársak mindegyikét a teljes összegű öregségi, illetőleg munkaképtelenségi járadék továbbra is csak akkor illeti meg, ha

— a házastársak az igénybejelentést megelőzően már legalább 5 éve különélnek, vagy — különélésük a termelőszövetkezetbe történt belépésük időpontjában is fennállott, és beviteli kötelezettségüknek külön-külön tettek eleget.

Ha a feltételek a különélő házastársaknál nem állnak fenn (pl. ha 3 éve élnek külön) a járadékra később jogosulttá váló különélő házastárs is az öregségi, illetőleg a munkaképtelenségi járadékra csak a fele összegét kaphatja meg.

Özvegyi járadékot a túlélő házastárs kaphat akkor, ha:

— házastársa öregségi vagy munkaképtelenségi járadékosként, illetőleg az ehhez szükséges termelőszövetkezeti (szakszövetkezeti) tagsági idő megszerzése után halt meg, és

— az özvegy házastársának halálakor munkaképtelen volt, vagy a halál időpontjától számított 12 hónapon belül munkaképtelenné vált, vagy

— házastársának halálakor az özvegyen maradt feleség a 65. életévét, illetőleg az özvegyen maradt férj a 70. életévét betöltötte, vagy a haláltól számított 12 hónapon belül ezt az életkort betölti.

Az említett feltételek bebiztosítását a jelenlegi és az új szabályok egyaránt megkivánják.

A **jelenlegi szabályok** szerint azonban a feltételek bekövetkezése esetén sem kaphat özvegyi járadékot az, akinek havi 260,— Ft-ot meghaladó keresete, jövedelme vagy nyugellátása van.

Az új rendelkezések szerint az özvegyi járadékra a jogosultságot csak akkor zárja ki az özvegy keresete, illetőleg a jövedelme, ha a kereset, illetőleg a jövedelem az öregségi járadék összegét — vagyis 1973-ban a havi 418,— Ft-ot — meghaladja.

(Folytatjuk.)

Milyen lesz a La Manche-alagút?

70 éve beszélnek róla. Most azonban minden megvan ahhoz, hogy nyelbe is üssék. A francia és angol közlekedési miniszter aláírta az egyezményt a La Manche-csatorna alatt építendő alagútról.

Az alagút útvonalát már majdnem véglegesen meghatározták.

Tulajdonképpen csak 36 kilométer hosszúságban épül a tenger alatt, és a francia oldalon 5, az angol oldalon pedig 11 km hosszú földalatti alagútban végződik. Összesen 52 km hosszúságban épül meg a 3, különböző átmérőjű, 40 cm vastag betonfallal körülvett alagút.

A középső és egyben legkisebb, úgynevezett „szolgál-

atató” alagút a dolgozók közlekedését és a különböző berendezések továbbítását teszi lehetővé, ugyanakkor biztosítja a szellőzést is. A másik két alagútban közlekednek az egyenként 30, kételeteres vagonból álló szerelvények.

Az egyik alagút szolgálja a személyi forgalom lebonyolítására, a másik oldalon közlekednének a turisták gépkocsijai és a teherautókat szállító szerelvények. Ez a két alagút kizárólag vasúti közlekedés lebonyolítását biztosítaná.

A gépkocsik be- és kirakodását maguk a vezetők végzik majd. A csúcsidőben 150 másodpercenként, egyébként félóránként, éjszaka

egyóránként közlekedő szerelvényekkel óránként, átlagosan 4500 autót lehet szállítani.

A nemzetközi vasúti egyesülés tervbe vette, hogy beindít az új útvonalon egy olyan nagy sebességű vasúti szerelvényt, amely (140 kilométeres óránkénti sebességgel) 35 perc alatt teszi meg az utat az alagút egyik végétől a másikig. Ezzel a Párizs-London közötti, jelenleg 3 óra 40 perces útidőt 2 óra 40 percre lehet lerövidíteni.

A munkálatok költségeit — az évenkénti 6 százalékos inflációt figyelembe véve — 8-9 milliárd frankra becsülik.

fölzisszenve, mert az ütések nyoma élénken belényilallt, mikor az istállóból előkerült az egyik bérese. Ünneplőben volt, lévén vasárnap. A templomba, vagy éppen a kocsmába készült.

— Hát te itt voltál, az istenődet? — ordított rá felbőszülten.

— Itt én, mög az Ábris is — felelt amaz nyugodtan, megjárva a tudatlant. — Vasárnap van, kicsit hevertünk.

— Aztán nem hallottok sömmit, hogy mi történtek itt? — s ment feléje fenyegető léptekkel, a szeme vérben forgott.

— Mit köllött volna hallani? Biztosan aludtunk. Az is mögesik az embőrel.

— Mögesik? — üvöltött rá. — Hát akkor takarodjatok innen! Ertőd? Te is, mög az Ábris is! Egy percig se maradjatok tovább, szarháziak!

A béres, persze, mindent látott. Ábrissal együtt, de esze ágában se volt, hogy Tandari Sándor segítségére siessen. Gazdájukat ők sem állták, s eddig is csak az anyja könyörgésére tartottak ki mellette, mert Sándor kötekedő természetű volt velük is, mindig talált mindenben valami hibát, az öreg isten se tudta volna kielégíteni, de meg nem szívesen akasztódta volna össze a bivalyerős Matyival sem, akít különben is kedveltek, akár csak az egész Bite családot, hiszen ők is a Felsővárosból rajzoltak ki, ide a tanyákra, s nem volt semmi okuk, hogy ebben az áldatlan perpatvarban ne a fiatalasszonyt támogassák, aki sokszor menekült sírva az istállóba, hanem a komisz férjet, még ha gazdájuk is az. Aztán meg ez a Matyi öt emberrel is elbír, ha egyszer megvadítják.

— Nem úgy van az! — nézett vele farkasszemet a béres, s csak most látta, hogy Sándor ajkai fölhasadtak az orra megdagadt, homlokán nagy kék foltok virítanak, de a keze is úgy lóg, mintha nem az övé volna. Ez fölbátorította. — Egy kis fizetség is járna még, úgy tudom. Aztán itt se vagyunk. — Szinte örült a fordulatlak. Lásd el te a jószágot — gondolta kárörömmel. — Majd kevesebb időd lösz kocsmázni.

— Szart kaptok, nem fizetséget. Gváva csúrho — üvöltött tovább Tandari, de ekkor meglátta Ábrist is, aki vasvillával lépett ki az istállóajtón. Erre kissé mezejuhászodva mondta — Mőgkapjátok. — Aztán bement a kony-

hába bőszen, de még mindig támoelvogva, aztán átkozódva, szitkozódva tért vissza, s néhány forintot számolt le a béres kérges tenyerébe. — Itt van! Mőhetők!

Ábris, bár ő is tudott mindenről, meglepődve fordult Tandari felé:

— Aztán mért? Nem végeztük jól a dolgunkat?

— Olyan embőrok nekőm nem köllenek, akik-től idegőnök a gazdájukat akar agyon is verhetik. Errő van szó! Sződjétek össze a holmitokat, aztán le is út, föl is út. Többé ne lászalak itt bennőtőket. — Ezzel bevágta maga után a konyhaajtót, s már csak egyedül sziszszent egyet, mert a karja is fájt pokolian, ahogy Matyi megcsavarta.

A két béres összenézett, s gúnyosan elmosolyodott.

— Jár ez még rosszabbul is — pusmogta Ábris. Aztán egy jó fél óra múlva egy-egy kis motyóval a kezükben, köszönés nélkül odébbálltak.

Másnap már a juhász is, meg a bojtária is nagyon kelletlenül fogadta Sándort. Már tudtak a béresök elbocsátásáról, s nekik sem volt nagy kedvük ezt a hirtelen gazdát szolgálni.

— Aztán mőnkét is csak úgy kirősz egyk naprul a másikkra? — szólalt meg az öreg szőfukar subás, míg kikisért a juhakölből Tandari.

— Kend nem szőgált rá, se a fiú — vont vállat komoran, s visszament a portájára. Hanem nagyon egyedül maradt, s hirtelen nem tudott mit kezdeni magával. Le-fől járkált a szobában, aztán kilépett a tornácra, s ott silbakolt, miközben rancolta a homlokát, s ezer tervet sőtött ki, hogy mi módon torolja meg szőrnővű sérelmét. De akárhogy spekulált is, mindig rá kellett jőnnie, hogy senkire sem számíthat, még a tulajdon anvjárja sem, mert az is Veront nártolja. De a kocsmába se mehet, mert az ivőcimborák is őszszőrhőnek a háta mögött csak a szemében őrtének vele egyet, elismerik kőlrőrelt jogosaságát, s még unszólják is, hogy ne hasvija annyiba a dolgot. A kőckázat persze nem az ővéké, s ezek köllőnkben is csak addie átsszák meg a jó cimborát, amíg fizet nekik.

(Folytatjuk.)